

**Uchwała Nr XI/111/12
Rady Powiatu Mińskiego
z dnia 29 lutego 2012 r.**

w sprawie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012 - 2014

Na podstawie art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149. poz. 887 z późn. zm.) Rada Powiatu Mińskiego uchwała, co następuje:

§ 1

Uchwała się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU**

Mirosław Krusiewicz

Mierła Woźniak
redaktor naczelny
tel. 22 51 16 66

**POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W MIŃSKU MAZOWIECKIM**

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ
na lata 2012-2014**

Mińsk Mazowiecki, luty 2012 r.

1. Wstęp

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.), która określiła obowiązki jednostek samorządu terytorialnego oraz organów administracji rządowej w zakresie wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej.

System pieczy zastępczej stanowi zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Zadania administracji publicznej w tym zakresie powinny być realizowane we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Do zadań powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo - wychowawczych,
- 2) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo - wychowawcze,
- 3) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo - wychowawczych,
- 4) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej,
- 5) finansowanie :
  - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo - wychowawczych, lub rodzinach pomocowych,
  - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka lub placówki opiekuńczo - wychowawcze,
  - c) finansowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej,
- 6) opracowanie i realizacja 3 - letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wykonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim, które zostało wyznaczone przez Starostę Mińskiego organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

W strukturze Centrum działa Zespół do Spraw Pieczy Zastępczej składający się z koordynatorów pieczy zastępczej, których zadaniem jest opieka nad rodzinami zastępczymi i rodzinnymi domami dziecka.

Plan działań w zakresie pieczy zastępczej w powiecie mińskim na lata 2012 – 2014 przedstawia niniejszy Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej, którego głównym celem jest zapewnienie każdemu dziecku z naszego powiatu całkowicie lub częściowo pozbawionemu opieki rodziców odpowiedniego środowiska wychowawczego organizowanego w formie rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

2. Charakterystyka rodzin zastępczych w powiecie mińskim

Sprawy związane z zapewnieniem opieki i wychowania w rodzinie zastępczej dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej regulowała do końca 2011 roku ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2009 r. nr 175, poz. 1362 z późn. zm.). Ustawa określała następujące rodzaje rodzin zastępczych :

- 1) spokrewnione z dzieckiem - opiekę na dzieckiem przejmowali dalsi członkowi rodziny np. dziadkowie, rodzeństwo, wujostwo itp.,
- 2) niespokrewnione z dzieckiem - opiekę sprawowały osoby prawnie obce dla dziecka; w takiej rodzinie mogło przebywać w tym samym czasie troje dzieci,
- 3) zawodowe niespokrewnione z dzieckiem:
  - a) wielodzietne - w takiej rodzinie mogło przebywać w tym samym czasie nie mniej niż troje i nie więcej niż sześćoro dzieci, a w przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie licznego rodzeństwa liczba dzieci w rodzinie zastępczej mogła się zwiększyć,
  - b) specjalistyczne, w których umieszczane były dzieci niedostosowane społecznie albo dzieci z różnymi dysfunkcjami, problemami zdrowotnymi wymagające szczególnej opieki i pielęgnacji; w rodzinie takiej mogło wychowywać się w tym samym czasie nie więcej niż troje dzieci,
  - c) o charakterze pogotowia rodzinnego – w takiej rodzinie umieszczane było nie więcej niż troje dzieci na pobyt okresowy do czasu unormowania sytuacji życiowej dziecka, nie dłużej niż na 12 miesięcy; w szczególnie uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka mógł być przedłużony, jednak nie dłużej niż o kolejne 3 miesiące.

Poniższe tabele przedstawiają dane o rodzinach zastępczych w latach 2009-2011.

Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych działających na terenie powiatu mińskiego

Rodzaj rodziny zastępczej	2009	2010	2011
spokrewniona	104	111	100
niespokrewniona	27	23	21
zawodowa	-	-	1
Razem	131	134	122

Tabela 2. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych pochodzących z powiatu mińskiego

Rodzaj rodziny zastępczej	2009	2010	2011
spokrewniona	146	148	127
niespokrewniona	33	31	34
zawodowa	0	0	14
Razem	179	179	177

Tabela 3. Liczba rodzin zastępczych, w których przebywają dzieci z innych powiatów

Rodzaj rodziny zastępczej	2009	2010	2011
spokrewniona	4	6	5
niespokrewniona	13	14	13
zawodowa	-	-	-
Razem	17	20	18

Tabela 4. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu mińskiego pochodzących z innych powiatów

Rodzaj rodziny zastępczej	2009	2010	2011
spokrewniona	6	8	7
niespokrewniona	16	19	19
zawodowa	-	-	-
Razem	22	27	26

Tabela 5. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących w innych powiatach, w których umieszczone są dzieci z powiatu mińskiego

Rodzaj rodziny zastępczej	2009	2010	2011
spokrewniona	3	2	3
niespokrewniona	2	2	2
zawodowa	1	1	1
Razem	6	5	6

Tabela 6. Liczba dzieci z powiatu mińskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów

Rodzaj rodziny zastępczej	2009	2010	2011
spokrewniona	3	2	5
niespokrewniona	3	3	3
zawodowa	3	3	3
Razem	9	8	11

Tabela 7. Liczba wychowanków rodzin zastępczych usamodzielnianych kontynuujących naukę

ROK	2009	2010	2011
Liczba wychowanków	40	47	43

Z dniem 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.), która wprowadziła następujące formy pieczy zastępczej :

1) **rodzina zastępcza :**

- a) *spokrewniona* (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępni lub rodzeństwem dziecka) ,
- b) *niespokrewniona* (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępni lub rodzeństwem dziecka),
- c) *zawodowa* (pełniące funkcje pogotowia rodzinnego lub zawodowa specjalistyczna).

2) **rodzinny dom dziecka,**

- 3) **rodziny pomocowe** , sprawujące opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad tym dzieckiem przez rodzinę zastępczą.

3. Charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie mińskim

W powiecie mińskim działają dwie placówki opiekuńczo - wychowawcze :

1. Dom Dziecka w Falbogach (30 miejsc),
2. Dom Dziecka im. św. Matki Weroniki w Siennicy (14 miejsc).

Dzieci z terenu powiatu umieszczane są również w placówkach opiekuńczo- wychowawczych działających na terenie innych powiatów.

Tabela 8. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie powiatu Mińskiego w latach 2009 - 2011

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
Dom Dziecka w Falbogach	37	41	38
Dom Dziecka im. Matki Weroniki w Siennicy	16	14	18
Razem	53	55	56

Tabela 9. Liczba dzieci z powiatu mińskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów w latach 2009 - 2011

Powiat	2009	2010	2011
warszawski	6	5	5
siedlecki	-	1	1
otwocki	4	6	6
garwoliński	4	2	3
wolomiński	-	3	3
lukowski	-	-	1
zamojski	-	-	1
Razem	14	17	20

4. Wnioski z analizy pieczy zastępczej w latach 2009 - 2011

1. Jednym z większych i nadal nierozwiązanych problemów w powiecie mińskim jest duża liczba dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej umieszczanych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych (domach dziecka).
2. Obecna liczba rodzin zastępczych działających w powiecie nie zaspakaja potrzeb w zakresie zapewnienia opieki i wychowania wszystkich dzieciom.

3. Udzielając pomocy należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do wychowania w rodzinie, a w przypadku wychowywania dziecka poza rodziną do zapewnienia mu w miarę możliwości zgodnie z jego potrzebami opieki i wychowania w formach rodzinnej pieczy zastępczej.

5. Cele Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014 jest skuteczny rozwój systemu pieczy zastępczej ze szczególnym ukierunkowaniem na formy rodzinnej pieczy zastępczej.

Cele szczegółowe:

1. Zorganizowanie kompleksowego systemu rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej.
2. Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.
3. Zorganizowanie systemu szkoleń i kwalifikowania kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej.
4. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.

Cel szczegółowy nr 1

Zorganizowanie kompleksowego systemu rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Kierunki działań:

1. Wdrażanie projektów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej w powiecie mińskim.
2. Promowanie w środowisku lokalnym zastępczych form opieki rodzinnej.
3. Tworzenie zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych.
4. Realizacja procesu diagnostyczno - kwalifikacyjnego kandydatów na rodziców zastępczych.
5. Wspieranie rodziców zastępczych w wypełnianiu funkcji wychowawczej.
6. Inicjowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych.
7. Współpraca i koordynacja lokalnych instytucji i służb na rzecz aktywizacji rodziny naturalnej w celu poprawy własnej sytuacji życiowej oraz zmiany stylu życia.

8. Współpraca z rodzicami naturalnymi dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej na rzecz reintegracji rodziny.
9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzicielstwa zastępczego.

Oczekiwane efekty:

1. Powstawanie alternatywnych form opieki zastępczej w powiecie mińskim.
2. Postrzeganie rodzin zastępczych jako „wspierających” system pomocy społecznej.
3. Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.
4. Pomoc specjalistyczna dla rodzin zastępczych.
5. Powstanie grupy wsparcia rodzin zastępczych.
6. Poprawa funkcjonowania rodzin naturalnych.
7. Przejęcie przez rodziny biologiczne opieki nad własnym dzieckiem.
8. Wsparcie rodziców zastępczych przez organizacje pozarządowe.

Cel szczegółowy nr 2

Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.

Kierunki działań:

1. Wczesne przygotowanie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych do usamodzielnienia.
2. Podejmowanie w środowisku lokalnym działań mających na celu kształtowanie pozytywnego wizerunku wychowanka placówki opiekuńczo-wychowawczej.
3. Organizowanie grupy wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków.
4. Nauka umiejętności poruszania się na rynku pracy (CV, autoprezentacja, indywidualny plan rozwoju zawodowego itd.).
5. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnianie i kontynuowanie nauki.
6. Współpraca instytucji w powiecie mińskim na rzecz kompleksowego wsparcia usamodzielnianego wychowanka.
7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi wspierającymi wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Oczekiwane efekty:

1. Dobre przygotowanie wychowanka do procesu usamodzielnienia.
2. Pozytywny wizerunek wychowanka w społeczności lokalnej.
3. Powstanie grup wsparcia.

4. Nabycie umiejętności poruszania się na rynku pracy.
5. Wsparcie materialne wychowanka startującego w dorosłość.
6. Wsparcie usamodzielnianych wychowanków zgodnie z kompetencjami instytucji.
7. Wsparcie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych w ramach zadań statutowych organizacji pozarządowych.

Cel szczegółowy nr 3

Zorganizowanie systemu szkoleń i kwalifikowania kandydatów do prowadzenia form rodzinnej pieczy zastępczej.

Kierunki działań:

1. Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez akcje promujące ideę rodzicielstwa zastępczego i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze.
2. Realizacja procesu diagnostyczno - kwalifikacyjnego kandydatów na rodziców zastępczych.
3. Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze.
4. Powołanie Zespołu kwalifikacyjnego kandydatów na rodziny zastępcze.
5. Wspieranie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń.

Oczekiwane efekty:

1. Wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych.
2. Podniesienie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych rodzin zastępczych.

Cel szczegółowy nr 4

Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.

Kierunki działań:

1. Opracowanie i wdrożenie projektów umożliwiających podnoszenie kwalifikacji kadr jednostek pomocy społecznej i kadr współpracujących .
2. Udział w szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.
3. Upowszechnianie dobrych praktyk w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną.
4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wsparcia pracowników pomocy społecznej.

Oczekiwane efekty:

1. Wzrost wiedzy i umiejętności wśród kadry pomocy społecznej i kadry współpracującej w obszarze pomocy rodzinie i dziecku.

2. Poznanie i wdrożenie dobrych rozwiązań w obszarze pomocy rodzinie i dziecku w swoim środowisku.
3. Wsparcie przez organizacje pozarządowe pracowników pomocy społecznej oraz kadry współpracującej.
4. Wdrażanie innowacyjnych metod w pracy z rodziną problemową.

6. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2012 - 2014

Tabela 10. Liczba dzieci z poszczególnych gmin powiatu zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych

GMINA	LICZBA DZIECI zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej - dane z OPS	LICZBA DZIECI zagrożonych umieszczeniem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych - dane z OPS	LICZBA DZIECI zagrożonych umieszczeniem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych -dane z Sądu
Cegłów	7	8	-
Dobre	-	-	-
Dębe Wielkie	3	2	2
Jakubów	1	-	1
Kaluszyn	1	1	-
Latowicz	17	8	-
Mrozy	-	-	-
Siennica	-	-	-
Stanisławów	2	-	-
Mińsk Mazowiecki	-	-	1
Halinów	11	-	-
Miasto Sulejówek	-	-	-
Miasto Mińsk Mazowiecki	1	3	3
RAZEM	43	22	7

Limit rodzin zawodowych w latach 2012 – 2014

Limit rodzin zawodowych określony został na podstawie danych uzyskanych z poszczególnych gmin powiatu oraz rozeznaczonych potrzeb i praktyki w zakresie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej i przedstawia się następująco:

1. Rok 2012 - 3 rodziny zastępcze zawodowe
2. Rok 2013 - 4 rodziny zastępcze zawodowe
3. Rok 2014 - 5 rodzin zastępczych zawodowych.

7. Planowany budżet Programu

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2012 (w zł.)	Rok 2013 (w zł.)	Rok 2014 (w zł.)
1	Wynagrodzenia z pochodnymi dla rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących Rodzinne Domy Dziecka.	78 000	109 200	140 400
2	Wynagrodzenie pomocy domowej	1 120	2 240	2 800
3	Pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinie zastępczej	1 472 040	1 544 040	1 616 040
4	Dofinansowanie do wypoczynku dla dzieci w wieku od 6 do 18 lat	12 000	13 000	14 000
5	Jednorazowa pomoc z tytułu przyjęcia dzieci do rodziny zastępczej zawodowej	16 000	16 000	16 000
6	Pomoc losowa	2 748	2 748	2 748
7	Pomoc dla osób usamodzielnianych zgodnie z Indywidualnym Programem Usamodzielniania	365 100	366 500	366 500
8	Środki na utrzymanie lokalu mieszkalnego	-	30 000	40 000
9	Dofinansowanie do remontu	-	-	-
10	Szkolenia i specjalistyczne poradnictwo	10 000	10 000	10 000
11	Koszty pośrednie związane z obsługą administracyjno-biurową rodzin zastępczych (w tym: wynagrodzenie z pochodnymi pracowników, media, materiały i wyposażenie)	64 750	66 672	68 672
12	Dotacje na utrzymanie dzieci z terenu powiatu mińskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo -wychowawczych na terenie innych powiatów.	772 098	750 000	750 000
13	Dotacje na utrzymanie dzieci z powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych w innych powiatach.	110 551	110 550	110 550
14	Utrzymanie publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych	1 426 761	1 471 760	1 517 280
15	Dotacje dla niepublicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych	319 200	327 600	336 000
	OGÓLEM	4 650 368	4 820 310	4 990 990

8. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring będzie polegał na zbieraniu informacji dotyczących wykonanych zadań określonych Programie od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora Programu tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim.

PCPR będzie dokonywał oceny stopnia realizacji zadań i zakładanych celów Programu. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników.

Podstawę ewaluacji stanowią będą:

- 1) wypowiedzi ustne partnerów i beneficjentów programu,
- 2) wywiady grupowe z beneficjentami Programu,
- 3) plany pomocy dziecku,
- 4) spotkania dzieci z rodzicami,
- 5) artykuły prasowe i zdjęcia,
- 6) indywidualne programy usamodzielnienia,
- 7) ocena sytuacji dziecka,
- 8) wydane decyzje administracyjne dotyczące przyznanych świadczeń.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie corocznie będzie przedkładał Radzie Powiatu Mińskiego sprawozdanie z działalności PCPR, w tym w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wraz z zestawieniem potrzeb w zakresie pieczy zastępczej.

9. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012 - 2014 będą środki finansowe pochodzące :

- 1) z budżetu Powiatu Mińskiego,
- 2) z budżetu Państwa (ministra właściwego do spraw rodziny),
- 3) z budżetów samorządów gminnych,
- 4) z budżetów innych powiatów,
- 5) z odpłatności rodziców biologicznych,
- 6) ze środków pozyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

10 . Beneficjenci Programu

1. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej.
2. Rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
3. Osoby usamodzielniane.
4. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
5. Rodziny pomocowe sprawujące tymczasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców.
6. Pracownicy placówek opiekuńczo - wychowawczych.

11.Realizatorzy Programu

Realizatorem i Programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy współpracy:

- 1) rodzin zastępczych,
- 2) rodzin pomocowych,
- 3) placówek opiekuńczo wychowawczych,
- 4) Policji,
- 5) Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej,
- 6) sędziów i kuratorów Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego i Nieletnich,
- 7) organizacji pozarządowych, Kościołów i związków wyznaniowych.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU.

Mirosław Krusiewicz
Mirosław Krusiewicz